

Miesten vuoro -elokuvan PR-miehet saunoivat Kitisenrannan koulun pihalla sirkusteltan kupeessa.

Elokuvajuhla Lapin yössä - Sodankylä ikuisesti

29.4.2023 6.00

UUSINTA v. 2016 - Yö ei pimene eivätkä kadut hiljene. Sirkusteltassa soitetaan flyygeliä. Peter von Bagh juoksee teltasta jokivarren pusikkoon ja takaisin. Tänä yönä hän ei ole ainoa lajissaan. Midnight Sun Film Festival on elokuvafriikin juhla, jossa wc:ssä käymiseen käytetty aika on pois elokuvalta.

Teksti ja kuvat: SARI PÖYLIÖ

Jutellaan aluksi ison miehen kanssa. Parimetrinen **Jari Haavisto** on Sodankylän elokuvajuhlien hallituksen puheenjohtaja, Jääkäriprikaatin tietohallintopäällikkö ja paikallislehti Sompiota julkaisevan Fourpress Oy:n toimitusjohtaja.

Elokuvajuhlien aikaan hän on myös hostellin isäntä.

- Sodankylän majoitusliikkeiden vuodepaikat eivät riitä festarivieraille, joten sodankyläläiset avaavat kotinsa ovet, Haavisto selittää omakotitalonsa olohuoneessa.

Huoneen läpi kävelee nuori mies hammasharja kädessään. Nuorukainen tervehtii venäjäksi ja Haavisto vastaa samalla kielellä. Sodankylän elokuvajuhlat on kansainvälinen tapahtuma, mistä kertoo myös tapahtuman virallinen nimi, Midnight Sun Film Festival.

Ei kuulosta kaurismäkeläiseltä, vaikka **Aki Kaurismäki** onkin tapahtuman isä. Tietyt askeettisuus kuitenkin viittaa alkuperään.

- Koska talomme on täynnä, nukumme itse pihalla asuntoautossa, Haavisto tunnustaa.

Elokuvajuhlien kuuluisimpaan maamerkkiin eli Kitisenrannan koulun pihalla seisovaan sinipunaiseen sirkustelttaan kiemurtelee sadan metrin jono. Festivaalin päänäytös on elävällä musiikilla säestetty mykkäelokuva. Vuorossa on kolme **Charlie Chaplinin** restauroitua elokuvaa vuosilta 1916-17.

Jonossa on hyvä tarkkailla ihmisiä. Festarivieraiden väitetään olevan enimmäkseen vakiintuneessa keski-ikässä, mutta Chaplinia jonottavat kasvot näyttävät huomattavasti nuoremmilta. Mukana on kokonaisia perheitä. Jonon keskivaiheilla seisoo noin kahdeksanvuotias poika, jonka ruiskukansiniset silmät vilkkuvat valppaasti.

Miltä tuntuu seistä tungoksessa, kun on vielä niin pieni että naama on ihmisten vyötäröitten tasalla?

- Paskalta.

Ensimmäisten elokuvajuhlien aikaan saattoi ruiskukkasilmäisen pojan isä olla itse kahdeksanvuotias. Ensi kesänä pidetään järjestyksessään 26. elokuvajuhlat. Vieraslista julistetaan myöhemmin keväällä, mutta aktiivinen elokuvajuhlien kävijä ei listaa kaipaakaan, koska vieraat tiedetään etukäteen tasokkaiksi. Vuosien varrella on nähty muun muassa **Francis Ford Coppola**, **Milos Forman** ja **Samuel Fuller**.

Pitkästyn Chaplinin kohellukseen viidessä minuutissa. Lähes pimeässä teltassa kirjoitan lehtiöni protestin:

Olkoon Chaplin elokuvantekijöiden isä (kuten von Bagh äsken sanoii), mutta en ilahdu siitä, että ihmisiä ajetaan takaa, hakataan, tainnutetaan kaasulla tai heidän päähänsä pudotetaan valurautakamiina. Sirkusteltan yleisön yhteisöllinen hohotus saa minut tuntemaan kuin istuisin typerysten joukossa.

Elokuvan ikärajaksi oli määritelty K3, mutta en tiedä johtuuko rajoitus väkivaltaisuudesta vai siitä, että pimeässä teltassa kolmivuotiaat olisivat vaarassa pudota penkkirivien välistä maahan.

Pienessä teltassa alkaa paneeli, jossa keskustelevat **Kari Väänänen**, **Neil Hardwick** ja liuta ohjaajakollegoita. Atmosfääri on kultturelli ja hikinen, teltta täynnä kuin nasaretilainen majatalo.

Panelistit näyttävät tietoisilta siitä, että yleisö koostuu alan friikeistä, jotka imevät ohjaajan sanat kuin nektarin. Koska ohjaajat ovat vain ihmisiä, tietoisuudesta seuraa että he eivät keskustele vaan esiintyvät. Keskustelusta en käsitä alun alkaenkaan mitään. Hiissaudun ulos.

Atmosfääri on kultturelli ja hikinen, teltta täynnä kuin nasaretilainen majatalo.

Yleisölle avoimia tilaisuuksia järjestetään päivittäin useita. Elokuvajuhlan toinen isä Aki Kaurismäen ohella, guru Peter von Bagh, on koonnut ohjaajakuuluisuuksien aamukeskusteluista tv-dokumentin ja kirjan *Sodankylä ikuisesti*.

Mutta elokuvan teoria ei ole elokuvajuhlien tärkein asia.

- Sangat poikki, silmä mustana, reppu metsässä ja eilinen päivä hukassa, listaa vihreään maihariin pukeutunut nuori mies juhlien saldoa.

Hän näyttää tyytyväiseltä.

- Minulla menevät elokuvat, näyttelijät ja repliikit sekaisin. Pää tuntuu siltä kuin olisin kuvun alla, huokaisee keski-ikäinen nainen henttuuttaessaan seuraavaan näytökseen.

Hänkin näyttää tyytyväiseltä.

Sirkusteltan vieressä pitävät *Miesten vuoro*-elokuvaa markkinoivat nuorukaiset taukoa asuntovaunusaunansa portailla olutta juoden.

Hekin näyttävät tyytyväisiltä.

Sodankylän elokuvajuhlat on outo yhdistelmä glamouria ja ankeutta.

Glamour syntyy elokuvan maailmasta ja arjesta irtoamisen elämyksestä. Sekin on hienoa, että kuuluisista ohjaajista saattaa nähdä vilauksen paneelikeskustelujen ulkopuolella, kun järjestävä organisaatio logistiseeraa heitä Sodankylän kairoihin sääskien syötäväksi ja nuotiosavun noettavaksi.

Ja glamourista puheenollen. Se, mitä Aki Kaurismäen henki on koskettanut, on valmiiksi arjen yläpuolella.

Elokuvajuhlien ankeus taas syntyy täydellisestä tapahtumattomuudesta. Elokuvia näytetään Kitisenrannan koulun telttojen lisäksi legendaarisessa elokuvateatteri Lapinsuussa. Ulkoilmatapahtumia ei ole, ellei sellaiseksi lasketa parturi-kampaamo Lapinletin eteen leiriytyneen bändin tapaisia omatoimijoita.

Elokuvajuhlien yleisö on nuorta ja keski-ikäistä.

Eelis Bäck jonotti Chaplinin mykkäelokuvaa.

Sodankylän kirkonkylällä ollaan kaukana Kampista.

Kävely kolme kertaa kirkonkylän päästä päähän tuottaa jokaisella kerralla saman tuloksen: törmään tuttavaani, joka on tuonut kanadalaisen taiteilijavieraansa elokuvajuhlille. Jokaisella kerralla tuttavani taivastelee festivaalien ankeutta.

Eihän täällä myydä edes makkaraa.

Jari Haavisto, miksi Sodankylän elokuvajuhlilla ei näytetä elokuvia ulkona? Miksei kaduilla järjestetä sirkushuvia kansalle? Missä voi ratsastaa ponilla? Mistä voin ostaa kotiinviemisiksi poronkarvalla somistetun honkapölkynpätjän?

- Elokuvia ei näytetä ulkona koska joudumme jo nyt pimentämään sirkustelttaamme. Vaikka kyseessä on elävän valon juhla niin valo elää valkokankaalla. Mitä tulee sirkushuveihin niin elokuvajuhlat keskittyy omaan teemaansa eli tasokkaiden ja monipuolisten elokuvien tarjoamiseen, muut järjestävät sirkushuvit. Ponilla voi ratsastaa hevostalleilla tai Luoston ohjelmajpalvelujen pisteissä. Poronkarvaesineitä löytyy matkamuistomyymälöistä.

Onneksi minulla ei ole krapula. Useimmilla muillakaan festivaalivierailta ei ole, mutta olutteltta alueelta sentään löytyy.

Paneelista vapautunut Neil Hardwick istuu pikkutakissa ja lippalakissa terassilla ja näpelöi matkapuhelintaan. Ohjaajan ympärillä on kahden metrin kunnioittava väljyys, jonka ympärillä ihmiset eivät ole huomaavinaan suomalaisen huumorin kuningasta. Elokuvajuhlat on hienotunteisuudesta ylpeä. Sodankylässä maailmankuulutkin ohjaajat saavat olla rauhassa.

Ohjaajan ympärillä on kahden metrin kunnioittava väljyys, jonka ympärillä ihmiset eivät ole huomaavinaan suomalaisen huumorin kuningasta.

Jos Neil Hardwick saa juoda oluensa rauhassa, eivät kaikilla asiat ole yhtä hyvin. Kitisenrannan koulun pihalle pysähtyvän poliisiauton rekisteritunnus on LUU-5.

Auto saa terassiyteisön päät pyörimään. Autosta nouseva poliisipäällikkö **Veli-Matti Vaarala** saa yleisön riehaantumaan. Kamerat ja kännykät räpsyvät kuin Cannesin elokuvajuhlien punaisella matolla.

Poliisipäällikkö piilottaa kiusaantuneisuutensa jähmeän ilmeen taakse. Hän käyttäytyy paremmin kuin rocktähti eikä visko kameroita asfalttiin. Keskustelu hänen kanssaan on kuitenkin vaikeaa, koska niin monella ihmisellä on poliisille asiaa. Maata laahaavaan hameeseen pukeutunut boheeminoloinen nainen ei tunnu pitävän Vaaralaa väkivaltakoneiston edustajana, vaan kikattaa rohkaisevasti. Rastatukkainen nuori mies virittää keskustelua elokuvista.

Paikallinen joutomies lausuu sekaan minkinpesältä höyryävän mielipiteen. Poliisipäällikkö heittää mieheen niin masentavan silmäyksen että talvilenkki alkaa nousta toisen eteen. Kitisen kesäyö on liian kaunis vietettäväksi betoniseiniä sisällä.

Onko poliisipäällikkö avannut kotinsa ovet festarivieraille?

- En kotini ovia, mutta omistan Kitisen rannalla tontin joka on täynnä.

Tapahtuuko festareilla paljon järjestyshäiriöitä?

- Ei suinkaan.

Nuokun majapaikassani selvittämässä Facebookista missä tuttavani liikkuvat. Yksi kertoo katsovansa elokuvia aamuun asti ja lähtevänsä ensimmäisellä linja-autolla Rovaniemelle. Toinen kertoo jo olevansa Rovaniemellä. Kolmas vannoo jäävänsä Sodankylään asumaan.

Mietin lähtisinkö katsomaan elokuvaa vai rupeaisinko nukkumaan. Kello kahdelta yöllä on tarjolla Neil Hardwickin *Jos rakastat*. Ulkona paistaa aurinko.

Nukkumaan ehtii talvellakin.

FAKTAT SODANKYLÄ

Kirjoja filmihulluille.

Elokuvapomo Jari Haavisto majoittuu festareiden ajaksi matkailuautoonsa ja antaa kotinsa vieraille.

Tupakasta ei niin väliä, mutta Ohovi ja venäjänkielen sanakirja ovat elokuvajuhlilla hyödylliset.

Asukkaita: 9000

Kaivokset: Pahtavaaran kultakaivos ja Kevitsan nikkeli- ja kuparikaivos (avataan 2012)

Tekoaltaat: Lokka ja Porttipahta

Etäisyydet: Helsinki 944 km, Tampere 812 km, Turku 956 km, Jyväskylä 674 km, Oulu 336 km, Rovaniemi 129 km

Valo: Yötön yö 31.5. - 14.7., kaamos 20.12. - 24.12.

Käyntikohteita: Pyhä-Luoston kansallispuisto, Tankavaaran Kultamuseo ja Kultakylä, Luoston Ametistikaivos, v. 1859 valmistunut kirkko, Museo-galleria Alariesto, Askan kädentaito- ja kulttuurikylä, autolla kierrettävä 140 kilometrin mittainen Luoston Rinki, Vuotson saamelaiskylä.

Tapahtumia: Sodankylän elokuvajuhlat 15.-19.6., Yöttömän Yön Ravit 2.7., ISM Tempo -pyöräilykisat Luostolla 9.7., Kullanhuuhdonnan SM-kisat Tankavaarassa 28.-30.7.

KOMMENTTI

Olen myöhässä. Toimittajien akkreditointi Sodankylän elokuvajuhlille on päättynyt viisi päivää aikaisemmin. Festivaalien edustaja tuskastuu.

- Meidän pitää suorittaa karsintaa ja... päätökset on jo tehty... meidän pitäisi... sinun pitäisi... no jos lähetät kaksi passikuvaa ja laitat hakemuksen netissä niin harkitsemme asiaa.

Luonnetta alkaa pakottaa. Päätän tyytyä akkreditoimattomaan versioon. Ilman kuvapakkoa.

Tervetuloa Sodankylän Elokuvafestivaaleille *in medias res*.

SARI PÖYLIÖ

Sodankylän Kisa-Siskojen Matami-Tatami tarjoaa yösijan kymmenille naisille.

Vakituisilla elokuvajuhlavierailloilla on Sodankylässä koti ja keittovälineet mukana.